EBMS00 İLERİ MÜHENDİSLİK MATEMATİĞİ
FİNAL ÖDEVİ

ADI = Muharrem Osman

SOYADI = TOPAKKAYA

NO = 233720418

DANIŞMAN = Dr. Öğr. Üyesi Merve Bulut YILGÖR

İLERİ MÜHENDİSLİK MATEMATİĞİ-FİNAL

Muharrem Osman TOPAKKAYA - 233720418

Bilgisayar ve Elektrik Mühendisliğinde Lineer Cebirin Kullanım Alanları

1) Temel Kavramlar ve Tanımlar

Lineer cebir, vektörler, matrisler, determinantlar ve özdeğerler gibi matematiksel yapılarla ilgilenen bir matematik dalıdır. Bazı temel kavramlar,

* Vektörler: Bir yönü ve büyüklüğü olan matematiksel nesnelerdir.

$$v = \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_n \end{bmatrix}$$

* Matrisler: Sayıların dikdörtgen tablosu şeklinde düzenlenmiş hali olup, lineer dönüşümleri temsil eder.

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \cdots & a_{nn} \end{bmatrix}$$

* Determinantlar: Bir kare matrisin bir sayıya indirgenmiş hali olup, matrisin tersinin olup olmadığını belirlen

$$\det(A) = a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21}$$

* Özdeğerler ve Özvektörler: Bir matrisin karakteristik özelliklerini belirleyen ve dönüşümlerini tanımlayan bileşenlerdir

$$Av = \lambda v$$

Burada A matris, v özvektör, λ ise özdeğerdir

2) Lineer Cebirin Bilgisayar ve Elektrik Mühendisliğindeki Kullanım Alanları

a) Grafik ve Görüntü İşleme:

* 2D ve 3D Grafiklerde Dönüşümler: Grafiklerdeki nesnelerin ölçeklenmesi, döndürülmesi ve yansıtılması gibi işlemler lineer cebir kullanılarak matris çarpımlarıyla gerçekleştirilir. Örneğin, bir nesnenin bir eksen etrafında döndürülmesi rotasyon matrisleri ile yapılır.

2D rotasyon matrisi:

$$R(\theta) = \begin{bmatrix} \cos(\theta) & -\sin(\theta) \\ \sin(\theta) & \cos(\theta) \end{bmatrix}$$

3D rotasyon matrisleri:

$$R_x(\alpha) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos(\alpha) & -\sin(\alpha) \\ 0 & \sin(\alpha) & \cos(\alpha) \end{bmatrix}$$

$$R_y(\beta) = \begin{bmatrix} \cos(\beta) & 0 & \sin(\beta) \\ 0 & 1 & 0 \\ -\sin(\beta) & 0 & \cos(\beta) \end{bmatrix}$$

$$R_z(\gamma) = \begin{bmatrix} \cos(\gamma) & -\sin(\gamma) & 0 \\ \sin(\gamma) & \cos(\gamma) & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

★ Görüntü Sıkıştırma Algoritmaları:

JPEG gibi görüntü sıkıştırma algoritmaları, görüntüleri daha küçük boyutlarda saklamak için lineer cebir tekniklerinden yararlanır. Bu algoritmalar, görüntüyü matris olarak temsil eder ve tekil değer ayrışımı (SVD) gibi yöntemlerle sıkıştırır.

$$A = U \Sigma V^T$$

Burada A görüntü matrisi, U ve V ortonormal matrisler, Σ ise diyagonal matristir.

b) Makine Öğrenmesi ve Veri Madenciliği:

★ Veri Temsili ve Boyut İndirgeme:

Veriler, vektör uzayında temsil edilerek analiz edilir. Özellik seçimi ve boyut indirgeme teknikleri, verilerin daha yönetilebilir boyutlara indirgenmesini sağlar. Örneğin PCA (Principal Componet Analysis) verilerin boyutunu düşürerek bilgi kaybını minimize eder.

$$X' = XW$$

Burada X veri matrisi, W ise dönüşüm matrisidir.

★ Lineer Regresyon: Lineer regresyon modeli, verilerin doğrusal ilişkilerini analiz etmek için kullanılır.

$$y = X\beta + \epsilon$$

Burada y hedef değişken, X özellik matrisi, β katsayılar ve ϵ hata terimidir.

c) Kriptografi:

Kod Çözme ve Şifreleme Algoritmaları:

Lineer cebir, kriptografik algortmaların temelinde yer alır. Örneğin, RSA algoritmasında büyük asal sayılar ve matris işlemleri kullanılarak şifreleme ve çözme işlemleri yapılır.

$$C = M^e \mod n$$
$$M = C^d \mod n$$

Burada C şifreli metin, M açık metin, e ve d şifreleme ve çözme anahtarlarıdır, n ise modül.

d) Sinyal İşleme:

Filtreleme ve Dönüşümler: Sinyal işleme, sinyallerin analiz edilmesi ve işlenmesini içerir. Fourier dönüşümü, sinyallerin frekans bileşenlerine ayrılmasını sağlar.

$$F(w) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t) e^{-iwt} \, dt$$

Diskret Fourier dönüşümü (DFT):

$$X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n e^{-i2\pi kn/N}$$

e) Devre Analizi:

✱ Dirençler, Kapasitörler ve İndüktörler:

Elektrik devrelerindeki bileşenlerin analizinde, lineer cebir kullanılarak devre denklemleri çözülür. Örneğin, Kirchhoff'un gerilim ve akım yasaları matris denklemleriyle ifade edilir.

Örnek devre için Kirchhoff denklemleri:

$$\begin{cases} V_1 - I_1 \cdot R_1 - (I_1 - I_2) \cdot R_2 = 0 \\ -(I_2 - I_1) \cdot R_2 + I_2 \cdot R_3 = 0 \end{cases}$$

Bu denklemleri matris formunda yazarsak;

$$\begin{bmatrix} R_1 + R_2 & -R_2 \\ -R_2 & R_2 + R_3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} I_1 \\ I_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} V_1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

f) Kontrol Sistemleri:

✱ Durum Uzayı Modelleri:

Kontrol sistemlerinde, sistemlerin dinamik davranışları durum uzayı modelleri ile analiz edilir. Bu modeller diferansiyel denklemlerle ifade edilir ve matris biçiminde gösterilebilir.

$$\dot{x}(t) = Ax(t) + Bu(t)$$

$$y(t) = Cx(t) + Du(t)$$

Burada $x(t)$ durum vektörü, $u(t)$ giriş vektörü, $y(t)$ çıkış vektörü, A, B, C, D sistem matrisleridir.

g) Elektromanyetik Alan Teorisi:

* Maxwell Denklemleri:

Elektromanyetik alanların analizi için kullanılan Maxwell denklemleri, matris formunda gözdebilir. Bu denklemler, elektrik ve manyetik alanların davranışını tanımlar.

$$\nabla \times E = -\frac{\partial B}{\partial t}$$

$$\nabla \times H = J + \frac{\partial D}{\partial t}$$

h) Güç Sistemleri:

* Güç Akışı Analizleri:

Elektrik güç sistemlerinde, güç akışı analizleri lineer cebir kullanılarak yapılır. Bu analizler, enerji dağıtımını optimize etmek için kullanılır.

$$P = VI \cos(Q)$$

3) Lineer Cebir Yazılımları ve Araçları

Lineer cebir işlemleri ve analizleri için çeşitli yazılımlar ve kütüphaneler kullanılır:

MATLAB: Mühendislik ve bilimsel hesaplamalar için yaygın olarak kullanılan bir yazılımdır. MATLAB, vektör ve matris işlemleri için geniş bir fonksiyon yelpazesi sunar.

NumPy: Python programlama dilinde kullanılan bir kütüphanedir. NumPy, lineer cebir işlemleri için kullanışlı fonksiyonlar içerir.

4) Örnek Uygulamalar ve Problemler

* Makine Öğrenmesi ile PCA Kullanımı:

Verilen bir veri setinin boyutunu PCA kullanarak indirgeme ve analiz etme.

Python,

```
import numpy as np
from sklearn.decomposition import PCA

#Veri Seti
X=np.array([[2.5, 2.4], [0.5, 0.7], [2.2, 2.9], [1.9, 2.2
[3.1, 3.0], [2.3, 2.7],

#PCA ile boyut indirgeme
pca = PCA(n_components=1)
X_reduced = pca.fit_transform(X)
print("İndirgenmiş Veri:\n", X_reduced)
```

* Devre Analizi ile Matris Denklemi Çözümü;

Basit bir elektrik devresi için kirchhoff denklemlerinin matris çözüm

Matlab,

```
% Devre Parametreleri
R1=1; R2=2; R3=3;
V1=10;
% Matris Denklemi
A= [R1+R2, -R2; -R2, R2+R3];
B=[V1; 0];
% Akım çözümleri
I= inv(A)* B;
disp('Akımlar:');
disp(I);
```